

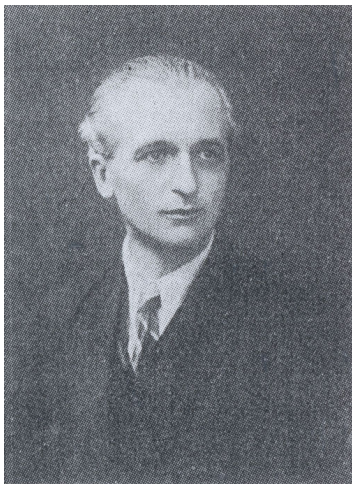
Зборник радова конференције “Развој астрономије код Срба IV”
Београд 22-26. април 2006,
уредник М. С. Димитријевић
Публ. Астр. друш. “Руђер Бошковић” бр. 7, 2007, 375-386

ГЕОРГИЈЕ БОРОЦКИ – ПАРАДИГМА ЉУБАВИ ПРЕМА АСТРОНОМИЈИ

МИЛАН РАДОВАНАЦ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11160 Београд 74, Србија

Резиме. Георгије Бороцки, астроном аматер је парадигма посвећености и љубави према науци. Иако готово без наде да да ће неки од његових бројних радова бити објављен, он их је уз велика материјална улагања, упорно и систематски преводио да би обогатио нашу оскудну астрономску литературу и та знања приближио младима. Рад се бави његовом преписком са Опсерваторијом тим поводом и судбином његових превода (радова). У прилогу је дат и попис 80 наслова од 11.200 страна, које је он са више језика превео на српски језик.

Слика 1. Георгије Бороцки 12. 4.1936.

Георгије Бороцки, иако је добар део живота посветио науци, не спада у ону категорију посвећеника науке, за кога можемо без дилеме устврдити да је, бавећи се њоме, досегао неке особито значајне научне резултате. Међутим, по једном другом кључу, по дубокој заљубљености и преданости науци и дугогодишњем прилежном бављењу њоме, у овом случају астрономијом, чак и онда кад бива свестан да му она ту љубав неће "узвратити", он заслужује нашу свеколику пажњу. Заправо, Бороцки би могао бити парадигма аматерске опседнутости и љубави према једној науци.

А ко је зправо био Георгије Бороцки?

Старији астрономи и чланови Астрономског друштва "Руђер Бошковић", сећају га се као једног од старијих чланова Друштва, али истовремено и једног од значајнијих, поготово на популаризацији астрономије у часопису "Васиона". Због овога је после смрти, у Даљу, 12. априла 1978. године, и "заслужио" *ин мемориам*, који је написао Милан Јеличић (1978), на основу којег смо могли и сазнати неке значајније податке из његовог живота.

Бороцки се родио 21. децембра 1893. године у Даљу, као потомак једног од учесника Пугачовљеве буне, који је након њеног угушења избегао из Русије и настанио се у Даљу, где је радио у Патријаршијском двору.

Основну школу завршио је у Даљу а гимназију у Земуну. По жељи родитеља, Бороцки је отишао у Беч на студије медицине, али је из личног интересовања за астрономију, а под упливом суграђанина из Даља Милутина Миланковића, 1919. године уписао астрономију. Према Јеличићу, који се позива на казивање сестре Бороцког, Вере Јокић, он је и завршио астрономију (?) и као један од наших првих дипломираних астронома радио на бечкој астрономској опсерваторији. Међутим, овај податак о завршеној астрономији у озбиљну сумњу доводи астроном Перо Ђурковић, али индиректно и сам Бороцки, о чему ћемо нешто више рећи касније. У Београд, по истом извору, Бороцки долази 1939. године, где се жени професорком музике и ту остаје до 1951, али нажалост, за то време *"није радио у струци"*.

Остатак живота провео је у Даљу. Није имао потомства.

По свему судећи Бороцки се највише бавио превођењем са енглеског руског и немачког језика: да би зарадио за живот преводио је разна документа и публикације из домена пољопривреде (по сазнању и казивању Ђорђа Нешића из Даља, говорио је чак као експерт за пшеницу, због чега је стекао надимак Мичурин), како за појединце тако и за институције; и наравно астрономску литературу - за задовољство и духовну равнотежу.

Управо, ова друга његова активност предмет је нашег интересовања, а непосредан повод су четири писма која је он својевремено упутио Астрономској опсерваторији у Београду, пронађена у њеној архиви. Сва четири писма исписана су зеленим мастилом, школски правилном и читљивом ћирилицом. Прва два (по времену настанка) су адресована на директора Астрономске опсерваторије, а друга два на Астрономску опсерваторију. Сва четири су упућена из Даља.

У првом са датумом од 25. августа 1952. године, Бороцки информисе директора опсерваторије (Војислава Мишковића) о следећем: *"Пре извесног времена одлучио сам се да напишем књигу астрономског садржаја у лако разумљивом облику. Сврха исте је да у сажетој форми посредује систематски преглед савременог астрономског знања"*. За себе каже: *"Ја сам непознат и немам никакве платформе (!?) са које бих могао да препоручим штампање књиге"*, те се обраћа директору Опсерваторије: *"Зато сам слободан да Вам приступим са молбом, да рукопис објективно оцените и према стеченом уверењу да поступите"*. Дакако, Бороцки је у прилогу писма (у којем то и пише) Опсерваторији доставио на увид и рукопис своје, како ју је насловио, *Астрономије* (а који му је касније враћен па га нема у Опсерваторијиној архиви). За случај *"допадања структуре књиге"*, Бороцки моли да се, *"у интересу популаризације астрономске мисли"*, предложи за штампање, или, *"ако то не може"*, да се снабде *"одговарајућим*

предговором", из којег би се видело да би "књига била корисна за посредовање астрономског знања".

А за случај "недопадања књиге, из било ког разлога", он жели "непристрасно мишљење", којем ће се он "наравно покорити".

Успут, он подсећа да у "великим цивилизованим нацијама" има доста сличних публикација, те "да је и код нас већ дошло време када се више не може као до сад олако рећи: *А шта ће нам астрономско знање?*" Јер, резонује он, "у развоју свих природних наука, без погледа на васиону, фали важна карика".

Писмо завршава са уверењем да књига сличне садржине може и код нас корисно да послужи сваком ко хоће да прошири свој видик, нарочито млађем поколењу које се по професији упознаје ма с којом од природних наука.

Како је прошао читав месец дана а од Астрономске опсерваторије није добио никакав одговор на ово писмо, Бороцки је 27. септембра (1952) на исту адресу упутио и друго писмо.

Подсећајући на оно прво и рукопис књге у прилогу, он у овом, у краћем облику, готово понавља садржај претходног, уз претпоставку о заузетости директора "текућима новостима" и "новостима из астрономског стваралаштва" па изражава наду да ће ускоро добити "први утисак", "бар у неколико редака", о својој Астрономији.

И управо према очекивању, од Астрономске опсерваторије је ускоро добио писмо, датирано са 3. октобром 1952, али не од "неколико редака", него од четири стране исписане писаћом машином, а потписано, не од директора, већ од стручног сарадника Астрономске опсерваторије у Београду, Пере Ђурковића. Од Пере Ђурковића зато што је - објашњава он у уводу писма Бороцком - од директора Опсерваторије Војислава Мишковића, добио његова писма и рукопис *Астрономије*, уз задужење да га он прегледа и даде своју оцену у погледу штампања.

Већ прва реченица Ђурковићевог одговора, доводи у питање податак (ако га већ и не побија) који је добио Јеличић и објавио га у склопу биографије Бороцког, да је он завршио астрономију, односно, да је један од наших првих дипломираних астронома. Та реченица гласи: "Ви нисте стручњак за астрономију", па даље пише: "То се види из многобројних примера у рукопису, које ћу Вам касније навести. Мени је Ваша професија непозната и једино што се из рукописа јасно може видети је чињеница да Вам српско-хрватски није материњи језик. У вези са овим, дакле посматрајући рукопис као дело једног аматера астрономије, ја Вам морам да изразим своје особито честитање. Ви располагете са знатном литературом из астрономије, јер се многобројни подаци који се налазе у овој књизи нису могли прикупити из пар књига. Ви сте показали смисао за прикупљање података, иако притом понекад падате у грешку некритичности на коју ћу Вам касније указати. Ваш српско-хрватски нема много грешака и њих би могао лако поправити коректор за језик у

штампарији. Дакле, посматрајући писца кроз књигу моја је оцена позитивна и ја Вас молим да Вас моја оцена књиге не скрене са пута популаризације астрономске мисли, где би сте Ви могли са материјалом којим располагете, бити од користи, јер би кратке чланке по часописима лако било исправити и довести у сагласност са објективним чињеницама. Уколико се код нас буде такав часопис појавио, ми рачунамо на Вашу сарадњу.

*Из досадашњег видите да је оцена рукописа негативна...", закључује Перо Ђурковић, пре но што ће тачку по тачку исцрпно и детаљно анализирати текст *Астрономије*, Георгија Бороцког, чиме се овом приликом нећемо бавити.*

"На основу свега", саопштава на крају анализе рукописа Ђурковић Бороцком, "можете ме разумети да нисам у стању да рукопис предложим за штампање или да му евентуално пишем предговор и вршим исправку текста. Но то не значи да је Ваш труд био без вредности. Напротив, ја сам Вам већ на почетку рекао да га много ценим".

У суштини негативна рецензија књиге (првенствено по питању штампања), Бороцког није обесхрабрила да би престао да се бави писањем, односно астрономијом. Напротив, изгледа да му је Ђурковићева позитивна оцена, њега као пасионираног сакупљача астрономске литературе и као писца, те подстрек да и даље ради на популаризацији астрономске мисли, првенствено са краћим чланцима у часописима, више значила од негативне критике рукописа књиге.

Управо, према Ђурковићевом савету, Бороцки је "пронашао себе" у часопису *Васиона*, Астрономског друштва "Руђер Бошковић", где је, као истакнути члан Друштва, почео да се од 1956. године, јавља са већим и значајнијим чланцима.

А што се тиче Астрономске опсерваторије, није је заборавио, но, проћи ће читава деценија пре но што ће на њену адресу, 24. јануара 1962. год. стићи ново, треће по реду писмо од Георгија Бороцког (АО, бр. 103/62). Писмо је садржавало два прилога. Један од њих био је критички приказ његове горе спомињане *Астрономије*, који му је пре десет година написао и доставио Перо Ђурковић, а који он сад враћа како би указао новом в.д. директору Астрономске опсерваторије, Василију Оскањану, да је *"већ имао контакт"* са Опсерваторијом, и које врсте је он био. Управо захваљујући овој чињеници, остало је сачувано Ђурковићево критичко мишљење о рукопису *Астрономија*, Георгија Бороцког. У писму Бороцки признаје и истиче своју ранију *"наивност"* по питању штампања популарно написане астрономске књиге у Југославији, у којој се, констатује он са жаљењем, *"мало обраћа пажње знању о Васиони"*. Насупрот томе наводи исцрпне и прецизне податке о броју штампаних књига и чланака астрономског садржаја, како у социјалистичким (СССР) тако и у капиталистичким (енглеско и немачко говорно подручје) земљама. Указује и на веома мали број објављених астрономских радова из Југославије.

Посебно важан и значајан, заправо директан "кривац" за писање овог рада, је други прилог који је садржавало ово треће писмо. Бороцки је тај прилог писму, обима четири стране, насловио као *"Списак астрономских свезака"*. Тај списак садржи 72 наслова астрономских публикација (књига), или како их он назива - свезака, груписаних по областима, и за сваки наслов наведен број страна. *"Када све саберемо видимо да тих 80 свезака (неки наслови имају по више томова - примедба М. Р.) имају 11.200 страна текста"*, израчунао је, и на крају писма закључио Бороцки!

О чему се заправо овде ради?

Бороцки у писму, уз претходну констатацију да *"на српско-хрватском језику не постоји астрономска литература, која би могла дати довољну информацију о садашњем стању те науке"* (мисли - астрономске), садржај прилога овако објашњава: *"У приложеном списку наведене свеске, које сам у последњих 10 година сакупио, могле би пружити доста добро обавештење онима који се интересују за астрономију, а не знају неки страни језик на којем постоји астрономска литература. Те свеске представљају већим делом слободне преводе астрономских публикација, штампаних на руском, енглеском и немачком језику. Према томе, оне имају већу вредност, него да сам ја аутор"*.

Дакле, да закључимо и да појаснимо: Бороцки је у периоду од 1952. до 1962. године, о свом трошку и труду, сакупио велики број публикација астрономске садржине на руском, енглеском и немачком језику, од чега је 72 наслова, или 11.200 страна, превео на српски језик, елем, да би свима онима који не знају наведене језике, а хтели би да се упусте у изазове и тајне астрономске науке, то омогућио!

А то би учинио тако што би, каже Бороцки на крају овог писма, *"споменуте свеске, ако хоћете да их примите, поклатио опсерваторијској библиотеци, без икаквих обавеза од стране Опсерваторије"*, а све да би биле доступне ширем кругу читалаца.

Да би читаоци имали прави увид у опсег и садржај овог несвакидашњег преводачког подухвата и напора који је себи у задатак дао Бороцки, а зарад помоћи другима, а себи вероватно на велико задовољство, нека буду записани наслови његових "свезака", од чега су понајвише преводи.

Његов "Списак астрономских свезака", тј. наслова, пренећемо у целости, онако како га је он дао, све са бројем страна за сваку појединачну публикацију, односно за оне обимније и бројем томова.

(Звездицом су означени пронађени рукописи).

СПИСАК АСТРОНОМСКИХ СВЕЗАКА

Астрономија

има страна текста

Сферна астрономија

202

*Меридијанска мерења**

220

<i>Мала кретања земље*</i>	127
<i>Теоријска астрономија</i>	
<i>Стазе двојних звезда*</i>	82
<i>Небеска механика</i>	135
<i>Астрофизика</i>	
<i>Постанак астрофизике</i>	94
<i>Физика променљиве звезде I – II</i>	286
<i>Магнетско поље у астрономији*</i>	145
<i>Зрачење космичких честица*</i>	182
<i>Нестационарне појаве у васиони*</i>	200
<i>Спектрална секвенца</i>	106
<i>Методи истраживања космичког зрачења I -IV*</i>	681
<i>Универзалност почетне фракције сјаја звезда*</i>	46
<i>Звездана астрономија</i>	
<i>Еклипсијалне променљиве звезде</i>	89
<i>Посматрање звезда*</i>	165
<i>Расподела звезда</i>	224
<i>Динамика звезда</i>	272
<i>Спискови звезда*</i>	135
<i>Међузвездана материја</i>	162
<i>Планетарне маглине*</i>	125
<i>Жарке звезде*</i>	174
<i>Звездане асоцијације*</i>	95
<i>Аспект Галаксије*</i>	179
<i>О Метагалаксији I - II</i>	352
<i>Радиоастрономија</i>	
<i>Васионски радиоталаси*</i>	213
<i>Радиоастрономске опсервације I - II</i>	274
<i>Сунце</i>	
<i>Физика Сунца*</i>	158
<i>Нова проучавања Сунца*</i>	158
<i>Електромагнетски таласи у атмосфери Сунца*</i>	116
<i>Корпускуларно зрачење Сунца</i>	69

Сунчев систем

<i>Разно о сунчаном систему I – III (I и II*)</i>	637
<i>Површина планета</i>	160
<i>Фотометрија планета</i>	141
<i>Физика планета</i>	141
<i>Неке карактеристике планета и сателита*</i>	53
<i>Марс</i>	100
<i>О атмосфери земље*</i>	163
<i>Мале планете</i>	106
<i>Зодијакално светло*</i>	68
<i>Метеори</i>	110
<i>Велики метеорит код Владивостока*</i>	73
<i>Поларно светло*</i>	104
<i>Месећ</i>	172
<i>Марс у опозицији 1956. г.</i>	125
<i>Проучавање метеорита</i>	122
<i>Васионско стакло</i>	43

Космогонија и космологија

<i>Космогонија на Западу*</i>	166
<i>Еволуција звезда</i>	144
<i>Еволуција звезданих система</i>	80
<i>Еволуција звезда у јатима</i>	156
<i>Кант-Лапласова космогонија</i>	18
<i>Еволуција звезда из супергустог гаса елементарних честица</i>	115
<i>Вангалактичка астрономија и космологија</i>	236
<i>Симпози(ј)ум о пореклу Земље и планета 1958, г.</i>	150

Популарна астрономија

<i>Звезде</i>	80
<i>Систем Сунца*</i>	70
<i>Плодне теме о систему Сунца</i>	98
<i>Планета Земља</i>	39
<i>Основна астрономија</i>	154
<i>Популарна астрономија</i>	200
<i>Ајнштајнова Васиона</i>	158
<i>Савремено гледање на Васиону*</i>	149
<i>Вештачка планета*</i>	58
<i>Атом и Васиона*</i>	69

Историја астрономије

<i>Реформатори астрономије</i>	91
<i>Астрономска открића</i>	244
<i>Физикалне идеје од средњег века до Њутна</i>	106
<i>Геоцентризам*</i>	51
<i>Хелиоцентризам</i>	127
<i>Истраживање васионског простора</i>	213
<i>Етапе звездане астрономије</i>	43
<i>Астрономија у СССР-у 1917-1957, I – II</i>	421

Није прошла ни недеља дана од понуде Бороцког да Опсерваторији уступи преводе горе наведених свесака, а в.д. директора Опсерваторије Василије Оскањан му 30. јануара кратко одговара: *"У вези Вашег писма од 24. јануара ове године, извештавате се да ће Опсерваторија примити на поклон са захвалношћу Ваше свеске из астрономије, али да није у могућности да их штампа, из разлога које Вам је изнео друг Ђурковић Перо, виши научни сарадник ове Опсерваторије, још 3. октобра 1952. године"*.

Још ажурнији био је Бороцки, који се већ 2. фебруара 1962. јавља Опсерваторији са четвртим писмом (у архиви Опсерваторије), уз информацију да је примио њено писмо, и опаску да није ни очекивао да она штампа било шта од његових свесака, јер *"да се у Југославији могу штампати астрономски текстови, они би се штампали не чекајући мене, јер, постоје образовани астрономи (подвукао М. Р., - као још једну потврду да Бороцки није завршио астрономију), који би могли да пишу"*. Не пропушта прилику да још једном нагласи *"да се у Југославији мало цени астрономска наука"*, уз свесност да то *"не зависи од научних радника, него од других фактора"!*?

Пре *"другарског поздрава"* на крају писма, Бороцки је Опсерваторији дао и обећање: *"Чим се мало побољшају транспортне прилике, (вероватно због зиме - прим. М.Р.) доставићу вам понуђене свеске"*.

Међутим, свеске ипак нису (тада) стигле на Астрономску опсерваторију!

На њихово могуће одредиште указао је још 1978. године Милан Јеличић, у већ спомињаном "ин мемориам"-у Георгију Бороцком, где констатује: *"Његове рукописне књиге се налазе у библиотеци САН-а, а део је у библиотеци нашег Друштва, којем је завештао своју астрономску библиотеку"*.

Трагом ове информације, радозналости и жеље да се на једном месту (гомили!) види 11.200 страна рукописа, нашли смо се у САНУ, али не у њеној Библиотеци него, с обзиром да је реч о рукопису, у Архиву САНУ. И збиља, у Улазном инвентару Историјске збирке уписани су и Списи из астрономије Георгија Бороцког, добијени од аутора 1958. године. Заведени су под више бројева Улазног инвентара, и то: под бр. 20 - 24 свеске, бр. 31 (нема ознаке врсте и броја физичких јединица - прим. М.Р.), бр, 54 - 7 књига,

бр. 92 - 9 списа и бр. 176 - 19 свезака. Кад се зброје све ове различито назване физичке јединице, може се готово поуздано закључити да је Бороцки Академији у више наврата доставио свих 80, како их је он назвао, свезака, односно 11.200 страна рукописа. Управо тако! Можемо само закључивати, пошто не можемо проверити, јер се у Инвентару налази и примедба да су одлуком (не пише чијом) бр. 317, из 1968. године, сви списи враћени писцу!!

На основу овде изнетих чињеница, остаје нејасно и загонетно више ствари.

Ако је Бороцки своје рукописне списе уступио Академији 1958, како их је и зашто нудио Астрономској опсерваторији 1962. године; односно, кад их јој је обећао, а она их начелно прихватила, зашто их јој није и уступио? Остаје непознато и ко је и зашто донео одлуку, те списе након њиховог десетогодишњег боравка у Академији, вратио Бороцком. Да ли је можда сам аутор тражио поврат списка?

Конечно, била је (дуго) непозната и њихова даља судбина.

Према сећању Милана Јеличића, на Народној опсерваторији негде су постојале неке фасцикле са рукописима Георгија Бороцког; али, неупоредиво мање од запремине коју би чинило 11.200 страна рукописа.

И збиља, његово сећање се срећом показало основано, јер је Владан Челебоновић, почетком децембра 2005. године, у сутеренском, библиотечко - архивском простору Народне опсерваторије на Калемегдану, пронашао 34 фасцикле са његовим рукописима, који заслужују да се о њима каже нека реч више!

Списи садрже 30 наслова, који су у горњем попису означени звездицама, с тим да неки обимнији радови запремају више фасцикли, од којих, на пример, онај под насловом Методи истраживања космичког зрачења, чак четири или 681 страну. Кад се све пронађене фасцикле, које чине тек око две петине укупног броја (72) са списка, поређају једна на другу, добије се купа од пола метра висине, или мерено другим аршином, преко 4.600 страница рукописа! Неколицина, иначе белих фасцикли је, као и део садржаја у њима, до ломљења учрнео, услед очитог дужег излагања јаком извору топлоте. У фасциклама са већ подоста изрђалим металним механизмом за фиксирање избушеног папира, налазе се две врсте папира формата А4, једна лошија и друга осетно боља, без линија, исписан светлоплавим мастилом, геометријски правилним редовима, веома лепим и читљивим рукописом - ћирилицом. На фасциклама, као и на првој унутрашњој страни, Бороцки је при врху исписивао своје име, а испод назив дела, потом садржај, и конечно на крају, изворе, односно коришћену литературу. Заправо, подаци о ауторима преведених дела, односно о литератури налазе се тек на 17 наслова, док за преосталих 13 нема никаквих података, да ли се ради о преводу, или је Бороцки, као што је то нагласио, сам "*саставио*" неки рад на основу више извора, али о томе није оставио никаквих података. Од оних 17 наслова, неки имају податак о аутору или групи аутора, а други изворе, чак и врло бројне, међу којима предњачи дело Космогонија на Западу, са чак 360

набројаних извора. Неколико фасцикли садржи и додатак од више листова са фотографијама разних астрономских инструмената и небеских тела. Фотографије су исечене из разних часописа руског порекла (на порекло упућује текст на руском језику на њиховој полеђини), и залепљене једнострано на папир, на каквом је исписан и текст, испод којих је Бороцки руком исписао легенде.

Како су наведени списи били у Академији, на свакој фасцикли и на првој страни, налази се мастилом исписан број који је тамо добила, као и печат Архива Српске академије наука, који се на неким фасциклама налази отиснут и на полеђини сваког, једнострано исписаног листа. Наравно на свакој фасцикли, и на првој страни, отиснут је и меморандум Астрономског друштва "Руђер Бошковић", камо су списи доспели после њиховог враћања из Академије, са ознаком Библиотека, бројем и вероватно ознаком полице где су требали бити смештени.

Није искључена могућност да се на Народној опсерваторији, ако већ не сви, оно пронађе бар још нешто од већег дела списа Георгија Бороцког који за сада нису нађени и чија је судбина и даље непозната.

Проналаском ових списа на Народној опсерваторији, коначно су се створили услови да се нађу тамо, где је Бороцки првобитно и пожелео да буду - на Астрономској опсерваторији у Београду. Наиме, Владан Челебоновић који их је пронашао, иначе и председник Управног одбора Астрономске опсерваторије, предложио је аутору овог текста - који је по информацији да су пронађени дошао да их погледа - да их преузме и пренесе на Астрономску опсерваторију, што је овај и учинио, а са чиме се сагласио и секретар Народне опсерваторије, Милан Јеличић.

Ови списи несумњиво, осим овде изнетих основних података, заслужују и једну садржајнију стручну анализу, врсног познаваоца астрономске науке, али истовремено и познаваоца нешто старије астрономске литературе, који би могао дати праву оцену овог огромног рада Георгија Бороцког, од пре нешто више од педесетак година, проистеклог из велике љубави према астрономији, и несебичној жељи да и другима учини доступним занимљивости, лепоте и тајне васионе; сагледавајући значај рукописа из оне перспективе, пре нешто више од педесетак година, кад је он (чак и уз велике издатке за набавку литературе), у периоду од више година, и настајао.

Са практичног аспекта, по питању штампања и коришћења (неостварене жеље Георгија Бороцког), овај рукопис вероватно више не би био актуелан и интересантан. Време од четири деценије у науци, у коју се данас у свету много улаже, па тако брзо долази и до нових сазнања, која лако бивају свима доступна, учинило је своје.

Оно што није успео на другим странама, Бороцки је себе као астронома, популаризатора науке, добрим делом остварио у окриљу Астрономског друштва "Руђер Бошковић". Тамо га је Милан Димитријевић приликом обележавања 50 година од оснивања и 40 година рада Друштва, 20. маја 1984. године, сврстао међу истакнуте прегаоце, поред знаменитих Ђорђа

Николића, Ненада Јанковића, Др Радована Данића, ... да споменемо само неке, "који су пуно година с много жара уносили себе у ово Друштво, ... а у племенитом циљу подизања културног и научног нивоа наше средине" (Томић 1984).

Елем, по броју већих и значајнијих прилога објављених у *Васиони*, Бороцки се са 20 чланака, од око 350 аутора који су објављивали у овом часопису, налази на још увек високом 13 месту (Димитријевић 2002).

Његово име налази се и међу онима који су се у *Васиони* јављали и са мањим прилозима, укупно 14 чланака, од којих је задња 3 објавио у *Васиони* бр. 3-4, за 1971. годину, у рубрици "Новости и белешке", што је била и тачка на његово јављање у истој.

Са још неколицином чланова Друштва, Бороцки се налази и у групи оних, који су свом удружењу завештали вредније астрономске библиотеке.

Да су објективне прилике биле кудикамо боље, или да су Бороцком више ишле на руку, верујемо да би уз љубав коју је гајио према астрономији, вољу и истрајност којом се њоме бавио, у овој науци оставио знатно дубљи траг; међутим и оно што је чинио и учинио, вредно је помена, да се забележи као својеврстан допринос, првенствено на популаризацији астрономске науке код нас.

Нека ови редови буду и прилог очувању сећања на једног од потомака бројне руске емиграције, која остави немерљив траг у српској науци и култури, у чијем укупном доприносу и Георгије Бороцки даде спомена вредан и препознатљив, до сад мало познат и истакнут удео.

На крају, ево и прегледа већих и значајнијих прилога Георгија Бороцког, објављених у часопису *Васиона*, Астрономског друштва "Руђер Бошковић", у распону од 1956. па до 1968. године:

1. "Арапска ђаволска звезда", *Васиона*, бр. 3/56.
2. "Пасја звезда у древном Египту", *Васиона*, бр. 4/56.
3. "Кинеска звезда гошћа" *Васиона*, бр. 1/57.
4. "О животу у васиони", *Васиона*, бр. 2/57.
5. "Загонетна планета Марс", *Васиона*, бр. 4/57.
6. "Еволуција звезда", *Васиона*, бр. 2/58.
7. "Електронске појаве у васиони", *Васиона*, бр. 3/58.
8. "Проучавање промена јачине космичког зрачења", *Васиона*, бр. 3/59.
9. "Васионско стакло – тектити", *Васиона*, бр. 3/61.
10. "Јесу ли нове звезде - двојне звезде?", *Васиона*, бр. 1/63.
11. "Загонетна супернова звезда", *Васиона*, бр. 3-4/63.
12. "Не супергалаксије већ суперзвезде", *Васиона*, бр. 2/64.
13. "Многоспирална галаксија", *Васиона*, бр. 1/66.
14. "Радио сигнали из васионе", *Васиона*, бр. 3/66.
15. "Променљивост космичког радио зрачења", *Васиона*, бр. 1/67.
16. "Хипотезе ударних таласа у Галаксији", *Васиона*, бр. 1/67.
17. "Два извора космичког радио зрачења", *Васиона*, бр. 2/67.

МИЛАН РАДОВАНАЦ

18. “Квази звезде и квази галаксије”, *Васиона*, бр. 1/68.
19. “Звезде типа У близанаца”, *Васиона*, бр. 1/68.
20. “Ново о загонетним звездама Т Бика”, *Васиона*, бр. 2/68.

Литература

Архива Астрономске опсерваторије у Београду.

Димитријевић, М.: 2002, *Педесет година Васионе*, Развој астрономије код Срба II, *Публ. Астрон. опс. Београд*, **72**, стр. 33 - 44.

Јеличић, М.: 1978, “In memoriam - Георгије Бороцки”, *Васиона*, **XXVI**, 2, стр. 54.

Томић, А.: 1984, “Свечана академија поводом 50 година Друштва”, *Васиона*, **XXXII**, 5, стр. 108 - 110.

GEORGIJE BOROCKI – A PARADIGM OF LOVE FOR ASTRONOMY

Amateur astronomer Georgije Borocki is a paradigm of devotion and love for astronomy. Here is considered his correspondence with Belgrade Astronomical Observatory concerning his translations of astronomical literature. In appendix, a list of 80 titles (11.200 pages) translated from several languages on serbian, is given.